

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НОВОМ САДУ
Гж 2152/14
14.11.2014. године
Нови Сад

У ИМЕ НАРОДА!

Апелациони суд у Новом Саду, у већу судија Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Радославе Мађаров и Наде Бачкалић, чланова већа, у правној ствари тужиље **С. П.** из К., коју заступа пуномоћник **З. А.** из **Б. Д. П.**, против тужене **Р. С.-М. П. И Д. У.**, коју заступа РЈП-Одељење у Н. С., ради накнаде рехабилитационе штете, вредност предмета спора 49.346.391,33 динара, одлучујући о жалби тужиље на пресуду Вишег суда у Сомбору број П.22/2013 од 05. марта 2014. године, у седници већа одржаној 14. новембра 2014. године, донео је

ПРЕСУДУ

Жалбу **ОДБИЈА**, пресуду Вишег суда у Сомбору број П.22/2013 од 05. марта 2014. године у побијаном делу којим је одлучено о тужбеном захтеву и парничним трошковима **ПОТВРЂУЈЕ**.

Образложење

Првостепеном пресудом одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужилји у року од 8 дана исплати на име рехабилитационог обештећења-штете (материјалне и нематеријалне) износ од 49.346.391,33 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате и то: по основу обављеног а неплаћеног рада у радно време износ од 5.488.000,00 динара, обављеног а неплаћеног прековременог рада износ од 8.377.650,00 динара, неисплаћених плата за време незапослености по престанку лишења слободе износ од 2.733.300,00 динара, разлике између личног дохотка пре и после штетног догађаја износ од 2.439.701,33 динара, губитка пензија износ од 3.340.916,40 динара, разлике у пензијама износ од 9.966.823,60 динара, губитка стана износ од 7.000.000,00 динара и на име душевних болова због повреде части, угледа, слободе и права личности износ од 10.000.000,00 динара. Тужилја је ослобођена од плаћања судских такси и обавезана је да туженој накнади парничне трошкове у износу од 45.000,00 динара, у року од 15 дана под претњом извршења.

Против ове пресуде благовремену жалбу изјавила је тужилја, из свих законом прописаних разлога. Предложено је да овај суд побијану пресуду укине и да поступи по иницијативи тужилје за утврђивање ништавости ожалбене првостепене пресуде и чл.26.ст.1. Закона о рехабилитацији, те да предмет врати првостепеном суду на поновни поступак у којем би захтев тужилје био усвојен и досуђени јој припадајући парнични трошкови.

Према одредби чл.386.ст.1. ЗПП узима се да тужилја као жалилац побија пресуду у делу којим је тужбени захтев одбијен и она обавезна да противној странци накнади трошкове поступка.

Жалба није основана.

Испитавши првостепену пресуду у побијаном делу у границама жалбених и разлога на које пази по службеној дужности према одредби члана 386. ст. 3. ЗПП, овај суд налази да је она донета без битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. ст.2. тач.1., 2., 3., 5., 7. и 9. ЗПП, на које овај суд пази по службеној дужности, као и без повреде из тач. 12. истог члана на коју жалба неосновано указује. Пресуда садржи утврђење о чињеницама које су битне за правилну примену материјалног права и садржи правне разлоге који могу бити истоветни и разлозима изнетим у другим судским одлукама када се ради о доследној примени материјалног права у погледу одлуке о главној ствари

Надаље, жалбом се не побија тачност чињеница утврђених у првостепеној пресуди. Образлаже се схватање о пропусту суда да утврди друге чињенице, као што су чињенице о материјалној штети која је настала рехабилитованом лицу М.П., тужиљинином оцу. Пропуста на страни суда нема, јер код оцене да не постоји основ захтева суд се не упушта у испитивање чињеница о обиму и висини штете за коју тужиљи не припада накнада.

Погрешну примену материјалног права жалиља види у томе што јој суд није досудио потраживану накнаду применом чл.26.ст.1. Закона о рехабилитацији, чл.204. Закона о облигационим односима и чл.590. Законика о кривичном поступку, на које се жалиља позива у образлагању схватања да суд погрешно тумачи одредбе Закона о рехабилитацији, насупрот права гарантованих Уставом Републике Србије, те самим Законом о рехабилитацији. Из наведених разлога у жалби поставља захтев за утврђење ништавости ожалбене првостепене пресуде и чл.26.ст.1. Закона о рехабилитацији. Сматра и да је одлука о трошковима поступка погрешна, јер се Законом о рехабилитацији уређује рехабилитација и правне последице рехабилитације (чл.1.ст.1. тог Закона), па у чл.12.ст.2. прописује да је подносилац захтева у поступку рехабилитације ослобођен плаћања трошкова поступка, што сматра да се протеже и на судски поступак којим се решавају правне последице рехабилитације, те да је у овом поступку морала бити ослобођена и од плаћања трошкова заступања тужене Р. С. од стране Р. ј. п.

Поступак рехабилитације је засебан поступак, који се води по правилима ванпарничног поступка, као једностраначки или двостраначки поступак (чл.14.) и у том поступку важе правила да се подносиоцу захтева који је физичко лице или правно лице чији циљ није остваривање добити у поступку рехабилитације, може одобрити бесплатна правна помоћ, у складу са законом (чл.12.ст.1.) и да је подносилац захтева у поступку рехабилитације ослобођен од плаћања трошкова поступка (ст.2. истог члана Закона о рехабилитацији). Захтев за рехабилитационо обештећење може се поднети тек на основу одлуке суда којом се усваја захтев за рехабилитацију, К. за р. о., по чијој одлуци уколико захтев не буде усвојен, или се по њему не донесе одлука у року од 90 дана од дана подношења захтева, подносилац захтева може код месно надлежног суда поднети тужбу за накнаду штете (чл.27.ст.1.-3. Закона о рехабилитацији). Тужбом за накнаду штете покреће се парнични поступак. Одлука о трошковима парничног поступка зависи од успеха странке у парници, као што следи из одредаба чл.153. важећег ЗПП („Сл.гласник РС“ бр.72/11).

Одбијајућом одлуком о тужбеном захтеву првостепени суд није погрешно применио материјално право.

Тужиља С. П., рођена .. .. године, ћерка је сада пок.М. П., који је преминуо ..... године.

М. П., рођен ..... године, рехабилитован је решењем Окружног суда у Новом Саду број Рех.18/2007 од 19.12.2007. године, којим је утврђено да је био жртва прогона и насиља из политичких разлога.

Према утврђеном, М. П. је након хапшења од стране немачког окупатора 1941. године рат провео у заробљеништву у окупационим логорима, да би се 1945. године вратио у К., где је колонизирана његова породица из Ц. Г.. Дана ..... године је по пријави да је присталица резолуције Информ бироа приведен, и без икакве одлуке о кажњавању упућен у затвор на Г. о. На слободу је пуштен .....године, односно после једне године, десет месеци и једанест дана. По ослобођењу, засновао је породицу са супругом Д., у браку са којом је добио кћи Н. рођену ....., сина Р. рођеног ....., кћи Љ. рођену ..... и тужиљу С. рођену ..... године.

О изнетим чињеницама говоре исправе садржане у спису, тако да оне не представљају предмет жалбеног побијања, а довољне су за оцену о основаности тужбеног захтева постављеног у овом поступку од стране тужиље.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев за накнаду материјалне и нематеријалне штете коју потражује тужиља, са образложењем да она не спада у круг лица која имају право на рехабилитационо обештећење ни по једном основу постављеном у тужбеном захтеву, јер тужиља не спада у категорију лица из чл.7.тач.5. Закона о рехабилитацији и да јој не припада право на рехабилитационо обештећење ни по одредбама чл.21.ст.1. и 2. истог Закона, нити по чл.26.ст.1. Закона о рехабилитацији.

Отац тужиље био је лишен слободе пре њеног рођења. После смрти оца тужиља је овлашћена била за подношење захтева за рехабилитацију свог оца, по чл.7.тач.2. Закона о рехабилитацији. Пошто није ни била рођена за време трајања повреде права и слободе родитеља, нема право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, која је по природи непреносива, а одредбом чл.26.ст.3. Закона о рехабилитацији предвиђена за децу лица из чл.1.ст.1. овог Закона која су за време трајања повреде права и слободе родитеља рођена у установама за извршење санкција, односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. Тим лицима из чл.7.тач.5. овог Закона признаје се право на здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, као и право на рехабилитационо обештећење, у складу са одредбом чл.26.ст.3. овог Закона. Као што прописује одредба чл.21.ст.1. Закон тим лицима признаје право на рехабилитационо обештећење у виду накнаде нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, чија се висина одређује према критеријумима прописаним Законом о облигационим односима. Тужиља као рођена 12 година након пуштања њеног оца са Г. о., не спада у круг лица из чл.26.ст.3. Закона о рехабилитацији која су овлашћена да потражују накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због лишења слободе њеног оца, нити то право има као његов законски наследник, јер је право на накнаду штете због претрпљених душевних болова због лишења слободе непреносиво, односно његов титулар је искључиво лице које је фактички било лишено слободе, а то је у конкретном случају тужиљин отац.

О правима рехабилитованих лица говори чл.20. Закона о рехабилитацији, а о правима других лица говори чл.21. тог Закона. Пошто тужиља није лице из чл.7.тач.5. овог Закона, на њу се не односи ст.1., о чему су разлози напред изнети. Према ст.2.чл.21. истог Закона, право на рехабилитационо обештећење имају и брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица, у складу са одредбом чл.26.ст.4. овог Закона, којом је предвиђено само право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под условом постојања трајније заједнице живота између тражиоца накнаде и рехабилитованог лица пре његове смрти, што и Закон о облигационим односима уређује у одредбама чл.201.ст.2. и 4, а што на страни тужиље није случај, нити је на тим чињеницама заснован захтев за накнаду нематеријалне штете. Смрт рехабилитованог лица у конкретном случају није наступила као последица лишења слободе, нити се њени узроци налазе у радњама судског или административног органа који је рехабилитанта фактички слободе лишио, те тужиља све и да ју је потраживала, ни по овом основу не

би имала право на накнаду нематеријалне штете због смрти рехабилитованог лица по чл.26.ст.4. Закона о рехабилитацији.

Право на рехабилитационо обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода, резервисано је за рехабилитовано лице, одредбом чл.26.ст.1. Закона о рехабилитацији. Права других лица ограничена су на она права о којима говори чл.21. истог Закона. У корпус тих права не спада обештећење за материјалну штету која је за рехабилитовано лице настала због повреде његових права и слобода. Изван оквира права предвиђених Законом о рехабилитацији („Сл.гласник РС“ бр.92/2011), није основан захтев за исплату новчане накнаде која се тражи постављеним тужбеним захтевом.

У вези са изнетим, неосновни су жалбени наводи којима се указује да првостепени суд на неправилан начин примењује и тумачи одредбу чл. 26.ст.1. Закона о рехабилитацији тиме што у образложењу првостепене пресуде износи становиште да је право на накнаду материјалне штете резервисано само за рехабилитовано лице, при чему жалилац указује да реч „само“ није инкорпорирана у законски текст наведеног члана. Употребљена терминологија првостепеног суда продукт је тумачења наведене законске одредбе Закона о рехабилитацији, чија регулатива по питању субјектаноносилаца права на рехабилитационо обештећење за материјалну и нематеријалну штету, као *lex specialis*, има примат над регулативом Закона о облигационим односима.

Следом изнетог, имајући у виду да је тужилца у жалби ставила захтев за утврђење ништавости првостепене одлуке и члана 26.ст.1. Закона о рехабилитацији, указује се да према општим процесним правилима другостепени суд по жалби на првостепену пресуду може донети само одлуке таксативно побројане у чл.387.ст.1. ЗПП, док се незадовољство тужилце садржином важеће законске одредбе чл.26.ст.1. Закона о рехабилитацији артикулисати може предлогом за оцену уставности наведене законске одредбе, за поступање по којем је надлежан Уставни суд.

Према исходу заснованог спора у парници, првостепени суд је правилно одлучио да је тужилца обавезна накнадити туженој парничне трошкове, на основу одредбе чл.153.ст.1. ЗПП. Према чл. 162. важећег ЗПП, одредбе о трошковима примењују се и на странке које заступа јавно правобранилаштво, у ком случају трошкови поступка обухватају и износ који би се странци признао на име награде адвоката. Стога су туженој спрам означене вредности предмета спора правилно обрачунати и досуђени парнични трошкови у износу од 45.000,00 динара, на име састава одговора на тужбу. Погрешно тужилца држи да је чињеница да је у овој парници ослобођена од плаћања судских такси ослобађа од обавезе да туженој накнади њене оправдане и нужне трошкове које је имала у вези са предметном парницом.

Жалбени трошкови нису потраживани, па о њима није одлучивано.

Оценивши да не постоје разлози због којих се пресуда побија, као ни разлози на које пази по службеној дужности, овај суд је жалбу одбио као неосновану и потврдио првостепену пресуду у побијаном делу применом чл.390. ЗПП, а по овлашћењу из чл.396.ст.2. истог Закона пресуду детаљније не образлаже, с обзиром на то да прихвата чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, као и примену материјалног права.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

Јелица Бојанић Керкез, с.р.

Зто:

Напомена:

Рев 485/2015 од 01.10.2015 године одбијена је као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2152/14 од 14.11.2014.